
Jeromos füzetek

4. szám

Aratás

Szent Jeromos Bibliatársulat
« « « Budapest, 1991 » » »

Tartalom

Magyar Szentföld temploma (Fáy D. terve után V.É.)	[címlap]
A kinyilatkoztatás (II. Vat. Zsinat)	1
Csendes percek [elmékedések]	2
Pál római útja [Csel 27,1-28,10 magy.] (A.Wikenhauser)	5
Hajótörés Máltán? [egy új felfedezés]	15
A Magyar Szentföld temploma (Fáy Dániel-Tarjányi B.)	21
A Szent Sír őrei a XIV. században (P. Majsai Mór)	26
A gyöngy születése [mese] (Vágvölgyi Éva)	28
Társulatunk, tevékenységünk [információk]	31

J e r o m o s f ü z e t e k
Biblikus-lelkipásztori, gyakorlati folyóirat
ISSN 0866-2207

Szerkeszti és kiadja:

a Szent Jeromos Bibliatársulat
1063 Budapest, Szfv u. 51. sz.

A szerkesztőbizottság tagjai:

Felsmann József, Molnár Ferenc
Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő:

Tarjányi Béla

Terjesztés (megrendelés, bizomány):

Szent Jeromos Bibliaközpont
1084 Budapest Déri Miksa u. 6. sz. II/1

Nyomda: Agapé

A kinyilatkoztatás

Jóságában és bölcsességében az Isten úgy határozott, hogy kinyilatkoztatja önmagát, és tudtunkra adja akaratának szent titkát (vö. Ef 1,9), melynek alapján Jézus Krisztus, a megtestesült Ige által a Szentlélekben az Atyához járulnak az emberek, és az isteni természetben részesülnek (vö. Ef 2,18; 2 Pt 1,4). Ebben a kinyilatkoztatásban a láthatatlan Isten lángoló szeretetének gazdagságából mint barátaihoz szól az emberekhez (vö. Kiv 33,11; Jn 15,14-15), társalog velük (vö. Bár 3,38), hogy őket meghívja és befogadja a saját közösségébe. Ez a kinyilatkoztatás eseményekben és hozzájuk bensőleg kapcsolódó szavakban bontakozik ki: Istennek az üdvösség történetében művelt cselekedetei kinyilvánítják és megerősítik a tanítást és a szavakkal kifejezett valóságokat. A szavak viszont a tetteket hirdetik, és a bennük rejlő misztériumot világítják meg. [...]

Isten, aki az Ige által teremt (vö. Jn 1,3) és tart fenn mindent, a teremtett dolgokban örök tanúbizonyságot tesz az emberek előtt önmagáról (vö. Róm 1,19-20).

II. Vatikáni Zsinat, Kinyilatk., 2-3
[Sz.I.T., 1975, 145-146.o.]

Az evangélium az életben

Názáret előtt menni, inni, lélegezni, sóhajtani, figyelni az égen egy madarat - mindez prózai dolog volt. A Názáreti Jézus költői értelmet adott ezeknek.

Ha arra gondolunk, hogy Isten ivott a forrás vizéből, hogy ette a kenyeret, hogy lábaival az út porát taposta, s hogy Isten felnézett a Holdra (és már látta ott Luis Armstrongot, hiszen bizonyos értelemben ő már mindent látott), - nem nézhetünk többé ugyanúgy a Holdra, nem tehetünk egy lépést a földön, nem ihatunk meg egy pohár vizet, nem ehetünk meg egy falat kenyeret ugyanúgy, mint azelőtt.

[Jean Gilton]

Bizalom

A hitetlenség a lélek vaksága.

A hit a lélek látása.

Hiszem azt, hogy érdemes meghalni, szeretetből. És csakis azért érdemes meghalni. Mint ahogy élni is csak úgy érdemes. Élni is, meghalni is tökéletesen értelmetlen szeretet nélkül.

Aki az életben hisz, a halálban hisz. Én a feltámadásban hiszek. Mert hisz az élethez hozzátartozik a halál, a keletkezéshez és születéshez az elmúlás. De a feltámadás az örök életet jelenti.

Hiszek az örök életben.

* * * * *

Gyönyörűség és fájdalom: egyre megy. Ahol Te, Uram, ott vagy, az a mennyország, és ahol nem vagy ott, az a pokol.

Bármi legyen is, szép az, amit nekem készítesz. Feltétel nélkül és teljes bizalommal Rád hagyatkozom.

Adni és kapni egy és ugyanaz: mindkettőhöz ki kell nyitni a szívünket. Mindegy, hogy ki adja és ki kapja, az öröm közös.

Gyertyák

A szeretetben az a jó, hogy csak a jelenben lehet szeretni. Se a múltba visszafelé, se a jövőbe, előre: csak itt és most. Amit itt és most nem teszek meg, az a lehetőség visszahozhatatlanul elmúlik a pillanattal.

Szeretek szeretni. Jó dolog szeretni. Jó dolog lángra lobbanni. Én magam vagyok a gyertya, mely tovahalad a futószalagon, s melyet minden pillanat újra és újra lángra lobbant. Jó lenne, ha ilyen világító gyertyasor lenne az életem, s kevés lenne a sötét szakasz.

Keskeny út, széles út
Messzeségbe hova fut?
Keskeny út, fényes út
Tenger-ragyogásba jut.

Keskeny ösvény fénypatakja,
Fényóceán befogadja.
Égi fénybe, ragyogásba,
Beolvad a gyertyák lángja.

Hálaadás

Hálát adok Neked, Uram, a testvérért,
Akinck örömet adhatok és aki örömet ad.
Hálát adok a mosolyodért,
Melyet testvéreimmal egymásra tükrözünk.
Hálát adok Neked, Uram, jószágodért,
Mellyel jótettekre sarkallsz minket.
Hálát adok Neked, Uram, ajándékaidért,
Melyekkel másokat megajándékozhatok.
Hálát adok Neked, Uram a szépségért,
Mely felragyog körültem
Fűben, fában, emberben, madárban.
Adj éber szívet!

Köszönöm

Köszönöm Uram,
Hogy ember vagyok,
Hogy törekedhetek a jóra,
Hogy elbotlom és fölkelhetek,
Hogy szeretlek Téged
És szerethetem a többieket.
Hogy nem vagyok angyal
És nem vagyok ördög:
Ember vagyok és nőnemű,
Nem több és nem kevesebb senkinél;
Önmagammal s másokkal küszködő,
Isten gyermeke, a Te kishúgod.
Köszönöm, hogy olyan jó testvér vagy,
És nem zársz ki a játékból, mert lány vagyok.
Így aztán az se baj, ha a bátyáim közül
Néhány nem dob nekem labdát,
Mert lánnyal nem akarnak együtt játszani.
A Te szereteted minden
Csorbát kiköszörül,
Szeretőd kezdetől elmúlik
A rúgások kék foltja is.
S a megalázó megkülönböztetések
Lelki sérelmeinek kínja is
Semmivé foszlik a Te
Keresztre feszített
Szereteted tüzeiben.

„Ki mint vet, úgy arat”

Rossz és jó tetteink magja a körülöttünk lévők lelkének talajába hullik. És növekszik és kikel és szárbaszökken az időben. Rajtunk múlik, hogy kertünkben csípős csalán, túske, vagy virág terem.

Pál útja Rómába (Csel 27,1-28,16)

Alfred Wikenhauser, Die Apostelgeschichte
Regensburg, 1961, 273-285.o.

Pál apostol Rómába vezető útjának leírása (Csel 27,1-18,16) a legkiválóbb biblia szakértők véleménye szerint, akik e szentírási részt behatóan tanulmányozták, az ókori hajózástörténet elsőrangú dokumentuma, és minden részletében pontos. Mivel azonban Lukács, a leírás szerzője nem volt hajózási szakértő, hallgat sok olyan részletről, amelyhez egy tengerész pontos adataira lett volna szükség ahhoz, hogy az elbeszélés minden részletét pontosan megérthessük. Ezért végül is van egy-két dolog, amely számunkra érthetetlen marad.

Hajóút Krétáig

[27,1] Júliusz százados Fesztusz helytartótól azt a parancsot kapja, hogy szállítsa Rómába Pál apostolt és néhány fogolytársát. A feladat teljesítéséhez katonákat bocsájtanak a százados rendelkezésére (31.32.42. v.). Júliusz a „Császári ezred” (cohors Augusta) kötelékében szolgál. Korabeli feliratokon háromszor is találkozunk ezzel a névvel, amely nyilvánvalóan kitüntetett elnevezés. Valószínűleg azon öt szíriai kiscsapat ezred egyikéről van szó, amelyek Cézáréában állomásoztak.

[2]A 27,1-től az elbeszélő ismét többes szám első személyben fogalmaz („mi-részek”), ezért nyilvánvaló, hogy a leírás szerzője, Lukács is Pál társaságában van, valamint Arisztarkusz (vö. 19,29; 20,4); ők azonban nem foglyok. Pál a Kol 4,10-ben „fogolytársának” mondja ugyan az utóbbit, ezzel azonban csak azt akarja kifejezni, hogy tanítványa önként osztozott az ő (római) fogságában.

Az utazáshoz nem áll rendelkezésükre külön hajó: megfelelő számú szabad helyet kell bérelniük egy privát hajón. Cézáréában találnak is egy hajót, melynek telephelye Adramüttion, Troásztól délre (16,8; 20,5), és amely indulóban van, hogy Kisázsia nyugati partjának kikötőit végigjárja. A százados azt reméli, hogy útközben találnak majd egy Itáliába menő hajót (így is történt: 6.v.).

[3] A hajó Szidonban néhány napot időz, és Pál engedélyt kap arra, hogy barátait meglátogassa. Lukács ennek kapcsán elismerően nyilatkozik a századosról, aki a fogoly apostollal emberségesen bánik (vö. 43. v.).

[4-5] Szidonból útrakelve a hajó megállás nélkül halad Ciprus keleti partjánál, a cilíciái-pamfíliai tengeren át, a líciai [Kisázsia] Míra felé. Az erős nyugati szél megakadályozza, hogy Ciprust dél felől kerüljék meg (mint idejövet, vö. 21,2-3). Ezért észak felé kénytelenek haladni, és Ciprus északi fokát megkerülve folytatják útjukat nyugati irányban. Magas hegyecivel egy ideig Ciprus védi a hajót a nyugati szélétől, utána Cilícia és Pamfília partjainál a szárazföldi szeleket tudják kihasználni, végül a Kelidóni fokig (Mírától 50 km-re) a nyugati tengeráramlást követik. A nyugati szövegforma kiegészítése szerint Szidon és Míra között 15 napig tartott az útjuk.

[6] Mírában a százados talál egy alexandriai gabonaszállító hajót, amely Itáliába tart. Katonáit és foglyait átszállítja tehát erre a hajóra. Ókori feljegyzésekből tudjuk, hogy az egyiptomi gabonahajók rendszerint nem tudtak egyenesen nyugat felé hajózni Itáliába, hanem nyugati szél alatt északra mentek Míráig (Alexandria és Míra majdnem ugyanazon a szélességi fokon található), onnan indultak nyugat felé Görögország déli partja mentén (Kütéra szigete) Sziciliába, majd ismét északra fordulva Puteoliba vagy Ostiába.

[7] Míra után nehezebbé válik a hajózás. A part mentén haladnak, Rodosz szigete és a kisázsiai part között. Az állandó szembeszélben csak nagy nehézségek árán jutnak el Knidosz városáig, mely Kisázsia hasonló nevű, keskeny, hosszú, délnyugati félszigetén fekszik. Mivel az állandó északnyugati szél miatt teljesen kizárt, hogy Kréta és a Peloponézosz között egyenesen áthajózzanak nyugat felé, és kezdvezőbb időre sem várakozhatnak hosszabban a késői évszak miatt, az egyetlen lehetséges utat választják: Kréta északkeleti foka felé indulnak. Azt remélik, hogy Kréta árnyékában, a déli oldalon haladva eljutnak a sziget nyugati végéhez, onnan pedig előbb északkeleti széllel északnyugatra, majd az Égei tengerről északi széllel délnyugati irányban elérhetik Sziciliát.

[8] Amikor azonban Kréta alá érnek, a szél eláll. Közvetlenül a part mentén, lassú, fáradtságos munkával jutnak el a déli part közepe táján fekvő Jókikötőbe, Laszája város mellett. Közben még arra is rákényszerülnek, hogy a hajót a mentőcsónakból vontassák.

Továbbhaladás Pál intelme ellenére

[9] Útjuk kezdete óta már sok idő eltelt - mintegy 40 nap. Vegetius katonairó szerint (IV,3) a hajózás szeptember 14-e után veszedelmes volt, és november 11-től március 5-ig teljesen szünetelt. A „böjt” (UKB: „a böjt ideje”) kétségkívül a minden zsidó számára kötelező „engesztelés napja” (vö. Lev 16,29-31) Tisri hó 10-én. Ez a nap az akkortájt használatos „tapasztalati” [=becsléssel irányított] zsidó naptár szerint Kr.u. 59-ben október 6-ra, Kr. u. 60-ban október 24-re eshetett.

[10] Pál, aki ekkorra már bőséges tapasztalatokat szerzett a hajózás terén (három hajótörést átélt, vö. 2 Kor 11,25), óva int a továbbutazásról ebben a késői évszakban, - de nem hallgatnak rá.

[11] A kormányos és a hajótulajdonos az út folytatása mellett döntenek, és a százados is csatlakozik hozzájuk. Talán még mindig abban reménykednek, hogy eljuthatnak Szicíliaig?

[12] A többség úgy dönt, hogy megkísérlik elérni Főnix kikötőjét, és ott telelnek át, mert a jelenlegi hely erre nem alkalmas. *Főnix tőlük nyugatra fekszik, Kréta déli partján. Pontos földrajzi fekvése mindezekig nem tisztázott. Újabban a 12. vers kifejezéseit úgy értelmezik, hogy a kikötő „nyugat felé nyílik”, és a mai Fineka öböllel azonos. Kérdéses azonban, hogy ez a kikötő alkalmas volt-e az áttelelésre. Más vélemény szerint: „Finekától egy mérföldre található Szutró öble, amely kelet felé nyitott, tehát mind az északnyugati, mind a délnyugati szélről védett” (Dupont).*

[13] Mikor végre enyhe déli szél kerekedik, a hajósok azt gondolják, hogy tervüket megvalósíthatják. A part mentén nyugat felé indulnak, miután a hajót a mentőcsónakkal kivontatták a kikötőből.

A tengeri vihar

[14] Az „Euraklön” északkeleti szél [latin euroaquilo; Euros=keleti szél, Aquilo=észak-északkeleti szél]. Ilyen nevű szélről csak itt esik szó az Újszövetségben. Jelzője („forgó”) elsősorban nem az irányát (=körbeforgó szél), hanem az erejét van hivatva kifejezni (=orkánszerű). Hatalmas dühvel csap le a hajóra Kréta hegyei felől, miután elhagyták a Matala fokot, és nem védi őket többé az Ida hegység. Az

orkán elragadja a hajót a szigettől a nyílt tenger felé. Mikor a vihar kitört - vagy talán már annak közeledtére - bevonták a vitorlákat.

[15] A matrózok nem tudják a hajót a széllel szembefordítani, azaz úgy irányítani, hogy a hajó orra a hullámokat szembekapva kettészelve azokat. Csak az a lehetőségük marad, hogy a hajót szélirányba fordítsák, és a hajó tatját lehetőleg szél alatt tartva sodortassák magukat.

[16] Miközben elhaladnak a *Főnixtől 40 km-re délre eső* kis Klauda sziget [ma Gavdosz] mellett, és a sziget némi védelmet nyújt a vihar erejétől, a matrózoknak sikerül a kísértésőnket a fedélzetre emelni. Nem könnyű dolog ez, hiszen a csónak megtelt vízzel. A fedélzeten megkötözik, és ott is hagyják egészen a *máltai* hajótörésig (30-32.v.). Eddig ugyanis kötélben vontatták, és fennállt annak a veszélye, hogy nekivágódik a hajónak és megrongálja azt, vagy hogy leszakad a kötéleről és elveszítik. A hajó súlyos megrongálódása vagy hajótörés esetén viszont a hajón lévők megmeneküléséhez feltétlen szükség van rá.

[17] A 17. verset nehéz megérteni. Így is fordíthatjuk: „A (csónak) felemeléséhez emelőket használtak, és közben körülkötötték a hajót.” Annyi mindenesetre bizonyos, hogy a hajósok kötelekkel körülkötötték a hajót, hogy fokozzák ellenállóerejét a hullámokkal szemben. A szakértők véleménye nem egységes abban, hogy ez hogyan történt. Egyesek hosszanti kötözésre (tőkekötés) gondolnak, vagyis hogy a kötelet nagyjából vízszintes irányban vezették a hajón körül az elejétől a hátuljáig. Mások a keresztikötést feltételezik (gerinckötés), azaz a köteleket a hajó alatt átvezetve középen kötötték meg a hajót.

Ekkor viszont a hajósok már attól félnek, hogy nekiütköznek a Szirtisznak, mert az Euraquilo annak irányába röpíti őket. Nyilvánvaló, hogy arról a nagy Szirtisről (= szirt, zátony) van szó, amely Küréné partjától mélyen benyúlik a tengerbe. A zátonyok padjai és mélyvizei félelmetesek a hajósok számára. Igyekeznek is megelőzni a bajt: „lebocsájtják a lassítót” (UKB; gör.: „az eszközt”). Az itt szereplő görög szót többféleképpen értelmezik. Egyesek (valószínűleg helyesen) azt tartják, hogy a hajósok vontató- ill. lassítóhorgonyt bocsájtanak le, hogy a szárguldást lelassítsák, amíg a vihar nem enyhül, vagy a szélirány meg nem változik. Más vélemény szerint a matrózok, miután kivették és lefektették a főárbocot, egy kis viharvitorlát feszítenek ki, és amennyire lehetséges, igyekeznek szél után fordulni. Így a hajó nyugat-északnyugat irányba haladhat.

[18] Mivel a vihar elhatalmasodik rajtuk és a hajó kezd megtelni vízzel, a hajósok „kidobást csinálnak” (görög), hogy könnyítsenek rajta. Ez vonatkozhat a rakomány egy részére (gabona, vö. 38. v.), vagy inkább a nélkülözhető hajófelszerelésre (mert a hullámok ostromolta hajón veszedelmes lett volna kinyitni a raktárak csapóajtóit).

[19] A harmadik napon még kétségbeesettebb a helyzet, ezért feláldozzák a legfontosabb hajófelszerelést is (kötélzet, árboc, merevítőrudak), vö. Jón 1,5.

[20] Mivel az ég napokon át teljesen borult és semmi lehetőség sincs az iránymeghatározásra, a vihar pedig állandóan vadul dühöng, a hajózók számára elvész a menekülés minden reménye.

Pál bátorító fellépése

[21-22] A kilátástalan helyzet - és talán a tengeribetegség - következménye lehet, hogy a hajó utasai már enni sem akarnak, csak néznek kétségbeesetten, minden pillanatban a hajó végét várva.

[23] A végső kétségbeesés óráiban Pálnak angyal jelenik meg egy éjjel, bátorságot önt belé, és biztosítja őt arról, hogy sértetlenül el fog jutni Rómába, hiszen a császár ítélőszéke elé kell állnia (vö. 23,11; nem szükségszerűen a császár [Néró] személye elé). Ezért ő is, társai is mindannyian megmenekülnek, csak a hajó megy tönkre.

[24] Az apostol nyilván imádkozott önmaga és társai megmeneküléséért, és most megbizonyosodott afelől, hogy imája meghallgatást nyer: mindenki életben marad a hajón.

[25] Pál a hajón lévőeknek, akiknek többsége pogány, elbeszéli éjjeli látomását, hogy erőt öntsön beléjük. Biztosítja őket afelől, hogy ő e jövődőlés igaz voltáról meg van győződve.

[26] Azt, hogy a hajó egy szigethez fog érkezni, nem mondja meg az angyal, de Pál a jövődőlés tartalmából (22b. v.) ki tudja következtetni.

A hajósok menekülni akarnak

[27] Már két hét telt el azóta, hogy a hajó a Jókikötőből elindult és a viharos Adriai tengeren hánykódik. *Az Adria itt - miként más ókori*

íróknál is - tágabb értelemben szerepel, és magában foglalja az Ión és a Szicíliai tengert is. Ekkor a hajósok éjfél tájban szárazföld közelségét érzélik. Talán hallják a parti hullámverés dübörgését, vagy látnak a távolban egy fehér csíkot, amely csak a parti tajték lehet.

[28] Mérőónnal megméri a mélységet, és megállapítják, hogy a tenger egyre sekélyebb. - Egy fonál (vagy öl) 1,85 m.

[29] Mivel féltő, hogy a hajó zátonyra fut, gyorsan kivetnek hátul négy horgonyt, hogy a hajót megállítsák. Az ókori hajók tatfedélzetén megvoltak ahhoz a szükséges berendezések (kötélbak, kormánylapátnyílás), hogy a horgonyt hátul is lebecsájthassák.

[30] Ezután a legénység (egy része), amely nem áll a helyzet magaslatán, a szárazra menekülve akarja menteni a bőrét. Ezért odamennnek a mentőcsónakhoz, hogy a vízre bocsássák, azt a látszatot kelteve, hogy orrtól is le akarják engedni a horgonyt: mivel a hajó már áll, a csónakkal elviszik a horgonyt kissé távolabb, majd a kötelet meghúzva a tengerfenékebe mélyeszti a horgonyt.

[31-32] Pál keresztüllát a hajósok mesterkedésén és meghiúsítja azt. Ha sikerült volna elmenekülniük, ez a többiek számára végzetes lett volna, mert a hajó manőverezéséhez rájuk elengedhetetlenül szükség volt.

Hajózási szakértők szerint Pál bizalmatlansága megalapozatlan volt a következő okokból: 1. A horgony kiszállítása az adott helyzetben teljesen helyes és célszerű művelet lett volna. 2. A jól lehorgonyzott hajóról éjjel, viharban csónakkal menekülni egy ismeretlen partra könnyen a menekülők életébe kerülhetett volna. - A katonák azzal, hogy a mentőcsónakot levágták és veszni hagyták, elkerülhetetlenné tették, hogy a hajót másnap reggel a hajósok a partnak vezessék és a hajótörést előidézzék. Mentőcsónak nélkül ugyanis a hajózók csak így juthattak a partra.

Pál étkezésre buzdít

[33-34] Amint a hőn várt hajnal elérkezik, Pál másodszor is utastársaihoz fordul, és felszólítja őket, hogy vegyenek ételt magukhoz. Az étkezés ugyanis szükséges a megmeneküléshez. Ugyanakkor Pál afelel is biztosítja őket, hogy az életük miatt nem kell aggódnuk: egy hajuk

szála sem fog elveszni (vö. Lk 21,18; 1 Sám 14,45). - Azt mondja, hogy 14 napja nem ettek semmit: ez nyilván túlzó kijelentés, és nem jelenti azt, hogy a vihar kezdete óta nem volt rendszeres étkezés, és hogy az éhhalál szélén járnának.

[35] Minthogy a példa többet használ, mint a szó, az apostol a szemük láttára kézbevesz egy kenyeret, zsidó szokás szerint elmondja fölötte a hálaadó imát, tör belőle és enni kezd. Ezzel nem az Eucharisziát jeleníti meg, és nem is „kenyértörés” (Agapé) ez az étkezés (mint pl. a Csel 2,46-ban).

[36] Az apostol példája, de még inkább Istenbe vetett rendíthetetlen bizalma és magabiztossága bátorságot önt a hajón lévőkre. Követik a példáját és enni kezdenek.

[37] Ezúttal Lukács azt is közli, hogy összesen 276 személy volt a hajón. (A Vatikáni kódex és a szahidi fordítás szövege szerint csak „körülbelül 76-an” voltak.) Azon a hajón, amellyel Josephus Flavius Rómába utazott, 600 személy tartózkodott (Jos.Élete, 15).

[38] A hajósok ezután a tengerbe dobálják a gabonát, vagyis a rakományt (ill. annak maradvékát), hogy a merülési mélységet csökkentve minél közelebb juthassanak a parthoz.

Hajótörés Málta szigetén

[39] A partot a hajósok akkor sem ismerik fel, amikor végre kivilágosodik. Egy öblöt látnak maguk előtt, sekély parttal, és úgy döntenek, hogy a hajót ráfuttatják, és így juttatják szárazra az embereket.

[40] Ezért eloldják és a tengerbe engedik a horgonyok köteleit. A kormányvezetőket, amelyeket a horgonyok kivetésekor felemeltek és szíjakkal megkötöztek, a vízbe eresztik, az eldárbocon pedig kifeszítik az orrvitorlát; ez viszonylag kicsi és négyszögletes. A hajó megmozdul; evezőkkel és az orrvitorlával megakadályozzák, hogy a szél megfordítsa a hajót, és oldalt fussanak a part felé.

[41] A sziget partját azonban nem sikerül elérniük, csak „egy helyet, amely két tenger között van”. Ezt a szakértők különbözőképpen értelmezik. Többnyire arra gondolnak, hogy egy előpart ez, vagyis egy földhát, amelyen még mély víz választ el a parttól. A hajósok szándékosan nekifuttatják a hajót ennek a földhátnak. A hajóorr mélyen a homokba,

iszapba fúródik, a hajófar pedig széttörik. A hajó végleg tönkremegy, a rajta lévőeknek sürgősen a partra kell jutniuk.

[42] A katonák, akik életükkel felelnek a foglyokért (vö. 12,19), attól félnek, hogy a rabok némelyike úszva kerekelt old, ezért mindannyiukat meg akarják ölni.

[43-44] De a százados megakadályozza ezt, mert Pált meg akarja menteni, akinek bátor és nyílt magatartása a vihar során mély benyomást tett rá. Hogy a hajótöröttek megmentése rendben megtörténjék és mindenki épen partot érjen, megparancsolja, hogy előbb az úszni tudók hagyják el a hajót, a többiek pedig deszkák és más hajóroncsdarabok segítségével igyekezzenek a partra. Meg is menekül mindenki. - *Az újabb kutatások is megerősítik, hogy a hajótörés helye a hagyományosan így ismert Szent Pál öböl volt Málta szigetének északi partján.*

Áuelelés Máltán

[28,1] M á l t a

A sziget (görögül Melité) a föníciaiak számára támaszpontul szolgált hispániai útjakon, ezért már igen korán, a Kr. e. 8. vagy 7. században föníciai kolónia telepedett meg rajta, politikai függetlenségét megőrizve. 500 körül Karthago kerítette hatalmába a szigetet. 218-tól római fennhatóság alatt Szicília tartomány részeként autonóm szövetségi terület. Valószínű, hogy a tartományok Augustus alatt történő átrendezése során Málta és a szomszédos Gozzo (gör. Gaudosz v. Gaulosz) szigete Sziciliától függetlenné válva császári helytartó vezetése alá került. Két itt talált feliraton is szerepel a sziget „első embere” (7.v.) kifejezés. Ez a cím azonban valószínűleg nem a sziget vagy a helyi közösség legfőbb (római) kormányzóját jelöli, hanem inkább egy helyi főembert, akinek tiszte a korábbi, nem római társadalmi szervezetségből fakad. Kr. e. 300-ig a sziget kultúrája kizárólag föníciai volt. Azután görög, majd később római hatás alá került. De még a Kr. u. 1. században is föníciai volt a helyi lakosság többsége, és a föníciai (pun) nyelvet beszélték. Ez a nyelv rokona a hébernek, amint ez a feliratokból és a pénzérmékről ismert. *Lukács ezért nevezi a sziget lakóit „barbároknak”.* A szó jelentése tehát „más nemzetiségű, idegen nyelvet beszélő”, vö. 1 Kor 14,11.

[2] A sziget lakói igen barátságosan fogadják a hajótörötteket. A háromhavi (11.v.) tartózkodás történetéből csak két eseményt ismerünk meg; ezek középpontjában Pál apostol áll. Mivel a partotérők teljesen átáztak, a helybeliek nagy tüzet gyújtanak, hogy az érkezők felmelegedjenek és ruháikat megszársítsák.

[3] Pál segít nekik: felnyalából egy köteg rózsét, és a tűzre dobja. A hőség kiűz a rózséből egy mérgeskígyót, és a kígyó megmarja Pál kezét.

[4] Ennek láttán a szigetlakók azt gondolják, hogy ez a fogoly nyilván gyilkos, akit bosszúálló istenség üldöz. *Valamelyik szemita istenségre gondolhatnak; Lukács viszont mindezt a görög mitológia szavaival fogalmazza meg, amelyben közismert Diké, a bosszú istennője.*

[5-6] Mikor pedig - a szigetlakók várakozása ellenére - Pálnak sem a sebe nem dagad meg, sem ő maga nem rogyik össze holtan, azt hiszik, hogy személyében magasabbrendű lény, valamelyik istenség jelent meg (vö. 14,11). Azt, hogy Pál csodásan menekült meg a kígyómarástól, nem lehet kétségbevonni (vö. Mk 16,18; Lk 10,19; Zsolt 91,13).

[7] Ezután a sziget „első embere” segítőkész szeretettel birtokára fogadja a hajótörötteket vagy azok egy részét Pállal együtt - három napig, vagyis mindaddig, amíg más módon nem gondoskodnak szállásról és ellátásról. Ez a Publiusz valószínűleg római polgár, akit otthonában - a kor szokása szerint - első nevének szólítottak.

[8-9] Pál a háláját Publiusz apjának meggyógyításával juttatja kifejezésre, aki hasmenéstől és magas láztól szenved (vö. Lk 10,9). Az újonnanjött idegen csodatévő képességének hamar híre terjed a szigeten.

[10] Az egész szigetről jönnek hozzá a betegek, hogy meggyógyítsa őket (vö. 5,16; 8,7). Mindannyian hálásak is neki: Pált és társait nagy tisztelettel övezik, és amikor útnak indulnak, ellátják őket minden szükséges jóval. Az apostol igehirdetői tevékenységéről Máltával kapcsolatban nem esik szó. Ez itt sem hiányozhatott, de keresztény közösség alapítására nem kell gondolnunk.

Máltától Rómáig

[11] Vegetius szerint a hajózás március 5-vel kezdődött meg, idősebb Plinius viszont az újrakezdés időpontját február 7-ben jelöli meg (Hist.Nat. II,47). Az (újabb) alexandriai hajónak, amely a hajótörötte-

ket ill. a foglyokat és kísérőiket fölveszi, az ún. Dioszkúruszok, Castor és Pollux a jelvényei: a hajót ezen istenségek védelme alá helyezték. A hajó orrát jobbról és balról e két mitológiai alak képmása díszíti, alattuk pedig a „Dioszkúruszok” felirat állt. Így ezt a nevet viselte maga a hajó is. A két istent az ókorban a hajók pártfogóinak, a tengeren veszélybe jutottak megmentőinek tartották.

[12-13] *Az indulás időpontja február második fele lehetett.* A további út gyors és szerencsés. A hajó áthalad a Messinai szoroson, és Puteoli (ma Puzzoli, Nápoly mellett) kényelmes kikötőjében kirakodik, amint ezt az Alexandriai hajók mindig is tenni szokták. Az a hajó is csak eddig jött, amellyel Flavius Josephus (valószínűleg 64 tavaszán) Itáliába érkezett.

[14] Pál testvérekre (keresztényekre) talál a városban, és hét napig időzik náluk. Nem tudjuk, hogy a százados miért marad itt foglyaival ilyen sokáig. Mivel nyilván a százados döntötte el, hogy meddig maradnak, sok magyarázó előnyben részesíti az ún. nyugati szövegformát: „abban a vizsgáztatásban volt részünk, hogy hét napig velük maradhatunk”. Közben a római keresztények, akik számára Pál már nem ismeretlen (Római levél!), tudomást szereznek az apostol érkezéséről.

[15] Eléje utaznak: egyesek egészen Forum Appii-ig (város a Via Appia mentén, mintegy 60 km-re Rómától délre), mások csak Tres Tabernae-ig (Rómától 48 km-re). Pál ebből világosan látja, hogy a római keresztény közösség milyen barátságosan fogadja őt - ez nagyon fontos számára (vö. 23,11; 2 Kor 7,6-7). Most íme elérkezett az évek óta áhított célba (19,21), - de egészen másként, mint remélte.

[16] Rómában az őrzésére rendelt katonákkal bérelt lakásban lakhat és vendégeket fogadhat (28,23.30), tehát ún. „katonai őrizetben” (custodia militaris) van, ami általában eléggé elviselhető. A 20. v. szerint rabláncot (UKB: bilincset) hordott. Ezt általában úgy szokás érteni, hogy az apostol az őt felügyelő katonához volt láncolva.

*A bibliai térképeket újra kell rajzolni:
Bebizonyosodott, hogy Pál apostol
nem Máltán szenvedett hajótörést*

Hajótörés Máltán?

Az Apostolok cselekedeteiben arról értesülünk, hogy Pál apostol a harmadik útján [Kr. u. 59 őszén], fogolyként Róma felé hajózva egy szigeten hajótörést szenvedett, és a telet a szigeten töltötte (Csel 27,39-28,10). Ezt a helyet a szentírásmagyarázók a régebbi időkben a dalmát partoknál található Mljet szigetben vélték felfedezni, az utolsó száz évben viszont minden modern bibliakutató arra az álláspontra helyezkedett, hogy Pál apostol hajótörése Málta szigeténél történt.

Málta büszkélkedik is az apostoli látogatás emlékeivel: a Szent Pál öbölénél az apostolnak hatalmas márványszobra áll, katedrálisok, templomok, katakombák, utak, terek és ünnepek viselik a nemzetek apostolának nevét. Pál apostol hajótörésének 1900. évfordulóját a máltai katolikus egyház fényes keretek között ünnepelte.

Málta szigete azonban immár búcsút mondhat ennek a (bibliatudósok által egyhangúan jóváhagyott) dicsőségnek. Egy képzetlen kívülálló (akinek még érettségije sem volt!), a német Heinz Warnecke a fejébe vette, hogy végigjárja az apostoli út állomásait, és ott, a helyszínen egyeztetni a dolgokat az Újszövetség szövegével. Tanulmányútja meglepő eredményre vezetett: bebizonyította, hogy Pál apostol nem Máltán szenvedett hajótörést, hanem Kefallénia szigetén, Görögország nyugati partjainál. A bibliai térképek rosszak: római útján Pál apostol nem is érintette Málta szigetét. Warnecke-t ezért 1987-ben a Brémai egyetemen doktorrá avatták. [Doktori értekezése: H. Warnecke, Die tatsächliche Romfahrt des Apostels Paulus, Stuttgart, 1987, KBW [Stuttgarter Bibelstudien, 127]].

Mivel az eset jó példa arra, hogy a bibliakutatásban az egyszerű, józan ész és helyismeret milyen döntő szerepet játszik, érdemes Warnecke okfejtéseit közelebbről megismerni.

Miután Pál apostol a császárhoz fellebbezett, Rómába kellett őt vinni. A fogoly Pált és kísérőit Júliusz római százados gondjaira bízta, aki hajón indult velük Róma felé. Útjuk az Apostolok cselekedeteinek leírása alapján Krétáig egyértelműen rekonstruálható. A gondok akkor kezdődnek, amikor az útitársaság Délkrétáról továbbindul, hogy teletésre alkalmas kikötőt keressen. Céljuk „Főnix, Kréta kikötője”, amely „védelmet nyújt a délnyugati és az északnyugati szél ellen” (Csel 27,12). Warnecke, aki korábban már Odisszeusz Itaká-jának helyét is kutatta, ezen a ponton kezd el kételkedni. Krétán nincs olyan öböl (kikötő), amely az említett szelek ellen védelmet nyújtana. Főnix tehát nem Krétán volt, hanem valahol máshol. A Csel 27,12-ben szereplő „Kréta kikötője” nem azt jelenti: „Kréta lévő kikötő”, hanem a „Kréta [felé induló hajók] kikötője” (vö. Bremerhaven, messze Brémától; vagy: Bécsi út Budapesten).

Ha ez a Főnix kikötő nem Krétán volt, eloszlanak bizonyos problémák is, amelyek eddig megoldatlanok voltak. Így pl. az, hogy továbbindulás előtt miért esnek olyan nagy gondba, miért mondja Pál is, hogy az utazás életveszélyes, ha csupán egy másik krétai kikötőbe igyekeznek (Csel 27,9-11). Nyilvánvaló hogy a tengeren való átkelésről vitatkoznak. - Mikor pedig a hajótörés bekövetkezik, Pál ezt mondja: „Emberék, nem lett volna szabad elindulnunk Krétáról!” (27,21) Márpedig ha csupán egy másik krétai kikötőbe igyekeznek, (szokásuk szerint) a part mentén hajóztak volna.

Főnix tehát, ahová útnak indultak, nem Krétán volt, hanem ... a görög félsziget délnyugati partján, Pülosz öblében. Hogy volt itt egy ilyen nevű kikötő, azt az ókori utazó, Pausanias tanúsítja. Pülosz öblének kikötői képezték az Itáliából Krétára (és Keletre) irányuló forgalom fontos állomását. Az öböl valóban védett a délnyugati és az északnyugati szélétől, és alkalmas volt teletésre is (Csel 27,12. - Pülosz öblében nevezetes csaták is voltak: Kr. e. 425: görögök győzelme a spártaiak fölött [peloponézosi háború]; 1827: angol-francia-orosz győzelem a török-egyiptomi sereg felett [amely Görögország függetlenségét jelentette]).

De Pál hajója nem érte el a biztonságos kikötőt, mert indulás után röviddel féktelen vihar tört ki, és a hajó 14 napon át kormányozhatatlanul sodródott, míg földet nem ért „Málta” szigetén (Csel 28,1).

Ez a sziget több okból sem lehet a mai Málta. 1. A szél, mely a hajót elragadta, a jellegzetes őszi ciklon volt: ez a hajókat mindig Görögország felé sodorja (pl. az Odüsszeában). 2. A Málta körüli tengert soha, schol nem nevezték „Adriai tenger”-nek (Csel 27,27. - Éppen az „Adriai tenger” kitétel miatt gondoltak a szentírásmagyarázók hosszú időn át a dalmát partoknál fekvő Mljet szigetre; ez azonban túl messze van északon, idáig nem érhetett el a hajó, és onnan továbbmenet Róma felé nem érintették volna Szicíliát, ld. Csel 28,12).

Warnecke aprólékos helyszíntanulmányai alapján arra a következtetésre jut, hogy a sziget, ahol a hajótörés történt, Kefallénia szigete, Görögország délnyugati partjánál. A földtérítés körülményei (Csel 27,27-44) és az azt követő események részletei (vö. 28,1-10) tökéletesen megfelelnek ennek a helyszínek.

Megtalálható itt a nagykiterjedésű, sekély tenger (Csel 27,28: 36-27 m), a veszélyes zátonyok (29.v.) és a földnyelv (41.v.). Az öböl partján ma előkelő szállók várják a vendéget - ott, ahol egykor Pál és útítársai úszva, hajóroncsokba kapaszkodva a partra jutottak. Abban az időben ezt a várost is Máltának nevezték („melité” = édes), - ma viszont már Argosztoli a neve.

Máltán nincs ilyen öböl (sekély tenger, zátonyok, földnyelv), és Málta esetében az is érthetetlen lenne, hogy a (tapasztalt) hajósok miért nem ismerik fel a szigetet. Málta a tengerről nagyon jellegzetes képet mutat. Kefallénia hegycsúcsait viszont ősszel az ún. sirokkó-köd borítja (Homérosz is ír erről: Odüsszeusz nem ismerte fel saját szülőföldjét).

A partra érve Pál és társai a szakadó esőben, kellemetlen hidegben tűznél melegszenek (28,2). Ez Máltán nem nagyon fordulhat elő, mert ott eső ritkán esik, és októberben az átlaghőmérséklet 22 C°. (Ezért gondolták egyes kutatók, hogy a hajótörésnek északabbra kellett történnie, vagy hogy a leírás egy másik ókori hajótörés-elbeszélés alapján készült.) - Kefallénia csak 250 km-rel fekszik északabbra Máltától, de teljesen mások az éghajlati viszonyai: ősszel hosszú, kiadós esőzés, korai hideg, október végétől koranyárig hó borítja a hegyoldalakat.

Az Apostolok cselekedetei a sziget lakóit kétszer is „barbárok”-nak nevezi (UKB: „benszülöttek”). Ezzel a megjelöléssel az ókorban az érthetetlen nyelven beszélő, kulturálatlan, primitív embereket illették. A

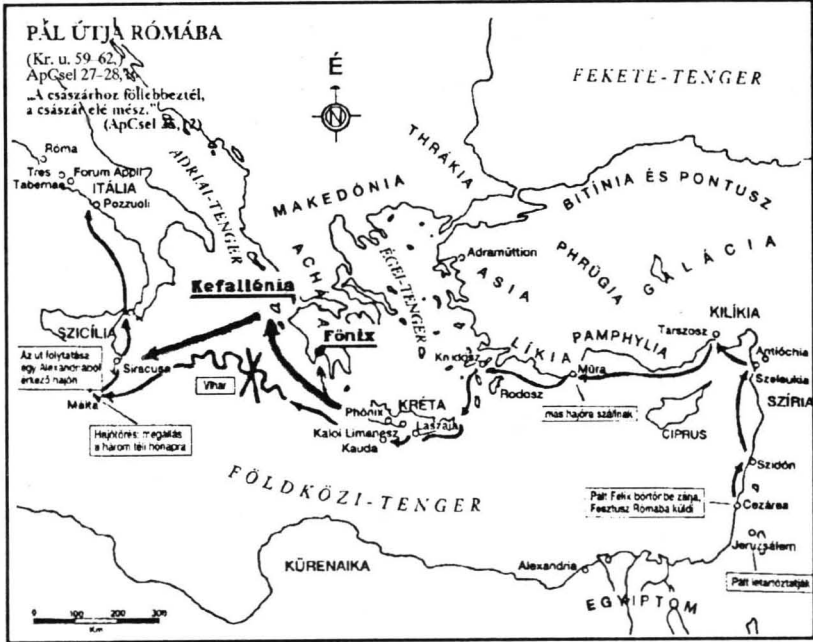
máltaikra ez aligha vonatkozhat, mert Málta már régóta szorosan kapcsolódott Rómához, lakói kulturált római polgárok voltak. Július szászados a máltaiakkal biztosan a saját nyelvén szót értett volna. A kefalléniaiakat viszont vendégszeretőknek, ugyanakkor veszedelmeseknek ismerték, és nyelvük a rómaiak számára érthetetlen volt (egy dél-illír nyelvjárás: maguk a görögök is barbároknak nevezték az északnyugaton élő törzseket).

A 276 hajótöröttet a sziget első embere fogadta házába. Hatalmas birtoka a hajótörés öblénél terült el. Máltán, a Szent Pál öblénél nincs megművelhető terület, csak kopár sziklás vidék - Kefallénián viszont az öböl mellett mintegy 10 km² sík terület található. (Ez a termékeny terület a rómaiak idejében mindig a kormányzó birtoka volt, így pl. a zsarnok Gaius Antoniusé [Marcus Antonius nagybátyja, Ciceró konzultársa], később Proculeius Luci Filiusé [Octavianus=Augusztus barátja; az Actium-i csata után Augusztus az egész szigetet nekiajándékozta]).

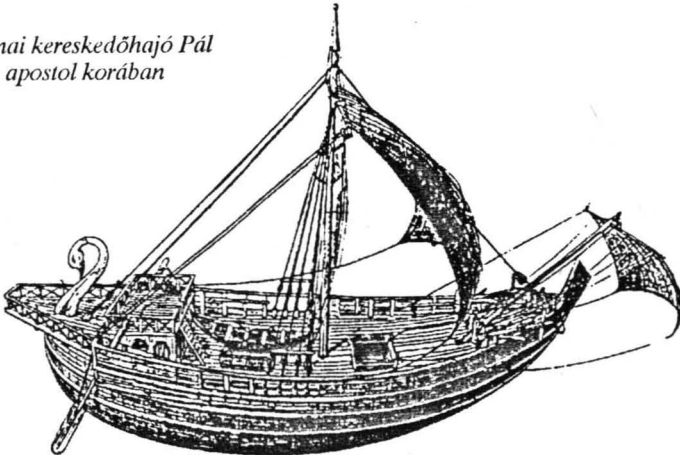
Warnecke még számos más érvel is alátámasztja, hogy a hajótörés szigete Kefallénia volt, nem Málta. Például azzal, hogy Málta már régen (Augusztus óta) nem szenátori megbízott vezetése alatt állt, hanem közvetlen a császári helytartó fennhatósága alá tartozott. - Publiusz apját mocsárláz (malária) gyötörte (Csel 28,8): Máltán nincs mocsár és sohasem volt malária, Kefallénián viszont annál inkább. (Itt betegedtek meg maláriában: Robert Guiskard normann fejedelem [amikor Bizánc ellen vonult]; Lord Byron költő [később meg is halt ebben a betegségben]. A szigeten ma már nincs malária: a 20. sz.-ban a mocsarakat lecsapolták.)

Az egyetlen állat, amelyről az Apostolok cselekedetei a szigettel kapcsolatban említést tesz, a (mérges) vipera (28,3-6). Máltán nem élt és nem él mérgeskígyó, Kefallénián viszont nagyon gyakori. Markopulon és Arginia városokban Mária Mennybevételkor az ortodox hívek az egyébként rettegett kígyókat a templomba viszik, mise alatt megfogják, mellükre tekerik, sőt a kígyók fejét a szájukba fessik, mert szerintük ez szerencsét és egészséget hoz.

Csak néhány éve állapították meg a herpetológusok (kígyószakértők), hogy ezek a "kultikus-viperák" nem azonosak a szigeten gyakori mérges homoki viperával, hanem hozzájuk nagyon hasonló, ártalmatlan európai macskasiklók.

Római kereskedőhajó Pál apostol korában

A kutatók mindaddig nem tudták, hogy ilyen macskasiklók Kefallénia szigetén is élnek. Természetesen a híveket ez a felfedezés nem zavarja: mindmáig meg vannak győződve arról, hogy a „vipérák” csak a szentmise alatt ilyen ártalmatlanok, a szertartás után ismét veszedelmessé válnak.

Warnecke jogosan kérdezi: Mi másból eredhetne ez a régi és egyedülálló keresztény kígyó-kultusz, mint a Pállal történt eseményből, amikor egy veszedelmes kígyó marását csodálatosan túlélte?

Pált nagy tisztelettel övezte a sziget kormányzója, Publiusz. Ezért született meg az a meggyőződés, hogy Pál később megtérítette Publiuszt, sőt egész Máltát is, és Publiuszt tette meg Málta első püspökévé. A valóság viszont az, hogy Málta csak a 4. sz. közepén lett kereszténnyé. Ugyanakkor Kefalléniáról Alexandriai Kelemen (2. sz.) egyértelműen tanúsítja, hogy ez volt a térségben az egyik legrégebbi keresztény közösség. - Kefallénia lakói sokat szenvedtek a rómaiaktól (pl. Szamé városát földig lerombolták), ezért a nemzetek apostolának örömhíre termékeny talajra találhatott lelkükben. - Figyelemreméltó tény, hogy a kora-bizánci időkben Nyugat-Görögországban 40 Szent Miklós templom volt, és csak két Szent Pál templom: mindkettő Kefallénián.

A hajótöröttek Kr. u. 60. januárjában (”három hónap múlva”, 28,11) továbbindultak Róma felé - Szicília irányába. Az útvonal a legtermészetesebb, de az időpont meglepő: hogyan lehet télen áthajózni a Lón tengeren, amikor egyfolytában viharok dúlnak itt októbertől márciusig? A válasz meglepő: minden év januárjában megfigyelhető néhány csöndes nap, amikor biztonságosan át lehet kelni Nyugat-Görögországból Szicíliába (ún. jégmadár-napok).

A kb. 250 tengeri mérföldes hajóút biztonságát találékonyan oldották meg. Késő délután vagy este indultak, így másnap hajnalban a kelő nap fényében láthatták még maguk mögött Kefallénia hegyeit, és menetirányukat helyesbíteni tudták. Az est beálltával pedig a szicíliai Etna fényeit látták maguk előtt, az vezette őket Szirakúza kikötőjébe.

Heinz Warnecke gondolatmenete meggyőzően bizonyítja azt is, hogy Pál útjának leírása - *egy szemtanú pontos híradása.*

[Agnes Seppelfricke nyomán]

A Magyar Szentföld temploma

Fáy Dániel - Tarjányi Béla

A budapesti Hűvösvölgyben, a Heinrich I. u. 1-5. sz. alatti telken hatalmas, köralakban épült falak merednek az ég felé. A falak mellé simuló kétemeletes épületkoszoróban levéltári restauráló műhelyek működnek.

Csak kevesen tudják, hogy micsoda értékek mentek itt veszendőbe: a Magyar Szentföld temploma, és benne a már elkészült, csodálatos szentföldi kápolnák. A negyvenes években az épületegyüttest már félkész állapotban is tízezérel keresték fel a látogatók.

IHa az államosítás csak két hetet késik, ma kupola borítaná a templomot, hiszen a kupolaépítés kellős közepén következett be az a végzetes pillanat. Akkor aztán az építőanyagot széthordták, a berendezett kápolnákat szétverték, átalakították (a Betlehemi barlangban ma mosdó és WC működik). Aztán lett belőle traktorállomás, senki földje, később levéltári restaurátorműhely.

Ez a csodálatos terv és alkotás, mely párját ritkította (volna) a világon, osztozott oly sok más, nemzeti kincsünk sorsában, és árválkodva várja, hogy lesznek-e, akik fölébresztik álmából.

Jelen és következő számainkban ennek az egyedülálló alkotásnak a történetét ismertetjük, abban a reményben, hogy ez a csodálatos mű, a Magyar Szentföld még feláramadhat poraiból.

I. rész: Az első terv

Mária Terézia uralkodása idején a ferencrendi szerzetesek a keresztény országokban Európa-szerte Szentföldi Biztosi Hivatalt alapítottak. A Hivatal munkája és feladata a Szentföldön, Jézus Krisztus földi tartózkodásának fontos állomásain emelt kegyhelyek gondozása és a fenntartásukhoz szükséges anyagiak előteremtése volt. A kiadásokat a nagy egyházi ünnepeken összegyűlő adományokból fedezték.

Magyarország is részt vett ebben a munkában, amikor P. Kaizer Nándor szentföldi biztos (1921-24) a palesztínai Tábor hegyen épülő Színeváltás-templom mozaikpadlójára elküldte a nagyheti adományokat.

P. Majsai Mór, aki 1932-től volt szentföldi biztos, tíz zarándoklatot vezetett a Szentföldre. Benne vetődött fel a gondolat, hogy milyen nagy-szerű lenne, ha az egyre nagyobb érdeklődésnek örvendő szentföldi moz-galom egy hazai, saját zarándokhellyel is rendelkezne, ahol az eredeti szentföldi kegyhelyek pontos mása várná a zarándokokat. Ebben az

értelemben adta a megbízást Molnár Farkas építésznek az épület tervének elkészítésére.

Molnár Farkas negyvenéves volt ekkor, a harmincas évek második felében, de nem volt igazán elismert építész, mert a weimari Bauhaus-ban tanult, melynek irányzatát a hazai szakma és a magyar közönség nagy ellenállással fogadta. Bauhaus célja ugyanis az volt, hogy az építészet kilépjen az akadémikus, esztéticizáló szemléletből, és felzárkózzon a technikai fejlődés adta lehetőségekhez, őszinte és emberi legyen, funkcionális, anyagszerű, a szerkezetek a saját törvényszerűségüket sugározzák, az újszerű tömeghatás és formarendszer alakítsa az építmények és városok arculatát.

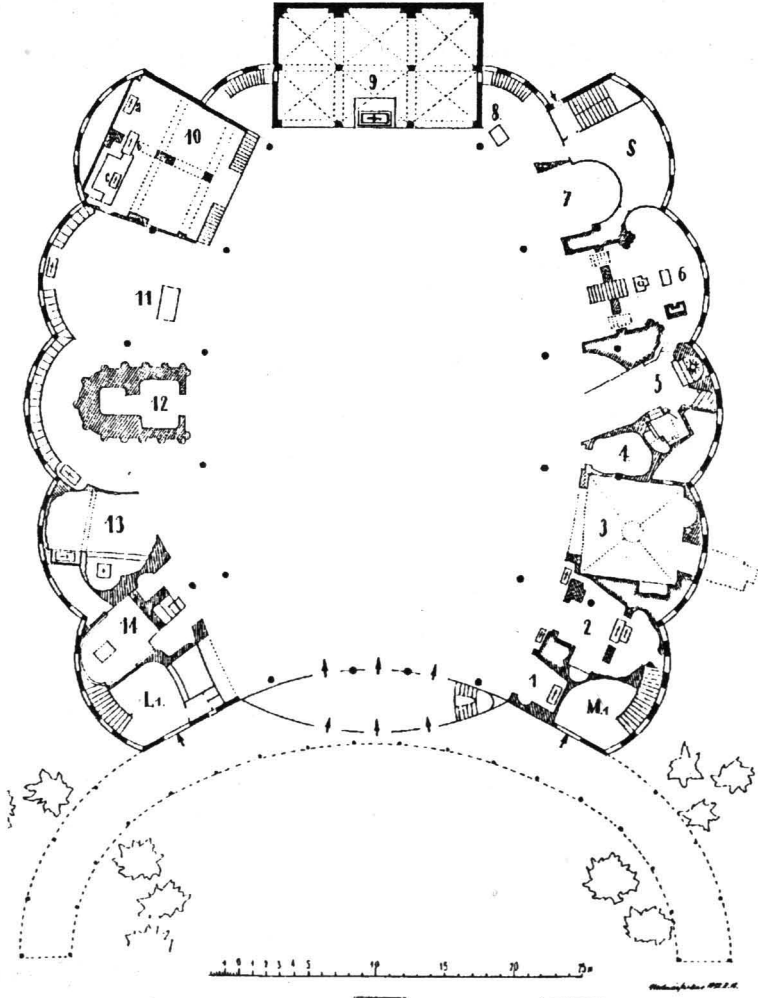
Molnár Farkas számára ez a megbízás jelentette a nagy lehetőséget és kihívást, hogy egy valóban eredeti és monumentális épületkomplexum létrehozása során megvalósítsa elképzeléseit. A templom első terveit 1938 februárjában készítette. Ez a változat egy olyan kompozíció, amely a modern külső megjelenésen belül sok bonyolult, szabálytalan alaprajzú kápolnát rejt magába.

Az épület előtt két-két pillérrel alátámasztott, íves lefedésű kolonnád áll. Az árkádsor ölelő mozdulatot formáz félellipszis alakban. Ez egyszerre kelti a hívás és a kitarulkozás érzését az érkezőben. Az előtér méreteiben és arányaiban megelégszik a központi belső tér formáját. A kolonnád ívei bekapcsolódnak a főhomlokzat földszinti részébe, és az épületben, annak szélfogójaként folytatódnak. A kolonnád íveire válaszol a szélfogó külső fala, amely visszadomborodik az épületből, valamint a kápolnák külső falának ívesen kidomborodó, szabályos ritmusú megoldása. Ezen változat szintjén az épület külső megjelenítéséről annyit tudunk, hogy a vasbeton és az üveg hosszanti sávokban, szabályosan váltakozott volna.

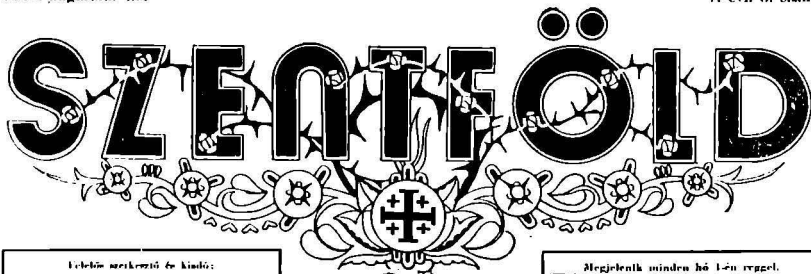
Az épület alaprajza ellipszis alakú központi térre fűzött öt-öt cikkelyes oldalkápolnából és a bejáratnál szembeni, téglalap alaprajzú főszentélyből áll.

A központi teret közel ellipszis alakban végigfutó oszlopsor övezi, melyek a vasbeton kupolát tartják. Az oszlopsor mögött helyezkednek el a kápolnák egységei, s azokon belül kissé zsúfoltan a szentélyek. A két legjelentősebb mondanivalóval bíró szentély a Jézus születésének kápolnája: a Betlehemi barlang (5) jobboldalt középen, és vele szemben a Szent Sír (12) baloldalt középen helyezkedik el. A tíz kápolna és a főoltár 14 szentélyt rejt magába.

Ezek a jobboldali kápolnától kezdve a bibliai eseményeknek megfelelő sorrendben követik egymást, beleértve a Jézus életének előzménye-

Molnár Farkas első terve (alaprész)

Felelős szerkesztő és kiadó:
P. MÁRSAI RICH. O. E. M. szentföldi Iktató.
Budapest, XII. Heinrich István-út 1-3.

Megjelenik minden hó 1-én 1000 példánnyal.
Előfizetés egy évre 1-00 P. Egyes száma 10 fill.
Pótlal csakhamar: 600P. — Telefon: 16.56-26.

MAGYAR SZENTFÖLDET
Részletekben a Szentföld 20 legfontosabb szentélyének hu. másolatát akarjuk elkészíteni.

EPTIJK FEL.
A MAGYAR SZENTFÖLD hivatalosa lesz, hogy a Szentföldre el nem jutó hívek zarándoklási vágyát legalább így elégítse ki. Mert itt eredeti erejűek, majd üdvösségünk Szent Helyeit. Célja, hogy a hitéletet és a hitélettel szembe fordított szeretetre gyullassa lelkünket. Tanító, szentélyeket, műszereivel szerett ifjúságunknak és mindenkinek megismerjék majd a hitvánulását és így terjeszti a bibliai kulturát és az evangélium szellemét.

A MAGYAR SZENTFÖLD az ő nézetei, betlehem, stb. szentélyivel forrása lesz az evangéliumihl. és a több igazságok és a világosság; az ősi európai vándoroknak; pasztorizáció. Lesz az üzleti lenélh összetartásnak és szociális munkásszeretet. nőknek, Isten osztja kezesemnek, mert a szerető, irgalmas Krisztus hirdeti majd minden szentélyvel. Itt majd ösztönözzen megérjük, hogy a földön csak vándorok, jövevények és testverek vagyunk és hogy a boldogságunk egyedül forrása az evangélium minden szavának átélése és betartása.

1910. július havában kezdtük meg a **BETLEHEMI BARLANG EPTÉSEIT!**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, XII. Heinrich István-út 1. 5.
Szentföld-nyomda, Budapest.
Felajánlásokat gyűjtő ívek me.

Szent Pét
bensőséges, egyszerű és családias ünnepe zordában. E napon mutatta be P. Mársai szentföldi bizos. ezüstminőségű. A G. kassák bizonyt.

Nemcsak, edes Hazánk legkibőlhő emésztől érkeztek kasszintó sorok, ha földi Kiszórába is megleg hangon üdvözölözö kommissziósnak atyját.

P. Hermann Hermengild OFM a Kapuzistáknál Szent Jánosról neve utánban egy értékes kélyket küldött, gyarmatki pedig művészei palásttal díszes vázonnál ajándékozta me.

Détalán 1. ábrák pedig a 2. SÉRLEGENEK terjesztői számánál to. gyűlöst tartottuk meg. Az o. k. levél, de főleg Budapestről és pottok össze.

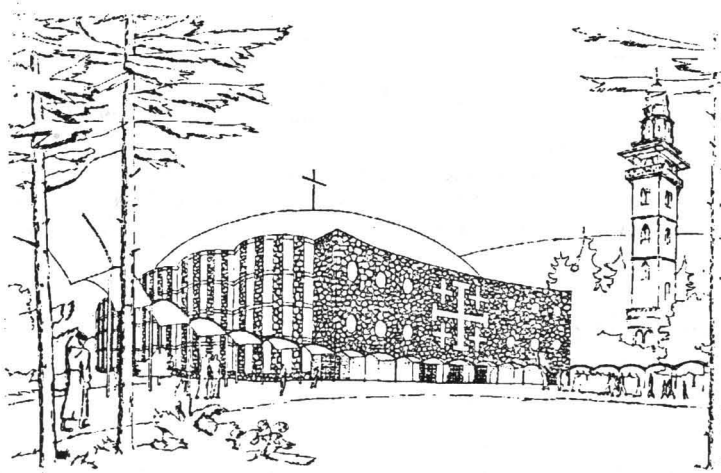
Először a szentföldi bű. sok jókívánságot és a köret.

Isten után először a postáknak mondunk kösz és felénk válltató apnt harszó is lehejtőre válf postá. szívből így a ví. szákségeit és előmozd.

A Golgotai K. Szent Antal fűrésze és konyakiszórtat ten Janus 21-én. Kereszt megkezdésük a fű és Keresztelő Szent Ismael kasszintú m. utolsó pillanathoz kezdetét poszával bostezőzére is me.

A BETLE
Már szőpen keza jó sziveket, imájjukkal, or. gajlisék elő a SZÜLETE. Felajánlásokat gyűjtő ívek me.

Az eredeti elképzelés

ihéz fűződő fontos események színhelyeit is. A belső, kötött sorrendű kápolnák bejáratai a templom légtére felől nézve rendezetlenek a szabálytalan alaprajzokból adódóan.

A főoltár a bejáratallal szemben helyezkedik el, téglalap alaprajzon hat kolostorboltozatos egységet alkot. Ez a Cenákulumnak, az Utolsó Vacsora termének mása (9). Az a tény, hogy Molnár Farkas ezen az első tervrajzon az utolsó vacsora eseményét helyezi a középpontba, vagyis a főoltárra, abból a logikus elgondolásból adódhatott, hogy a templomban itt mutatják be a szentmisét, itt áldoznak, ami nem más, mint az utolsó vacsora újra megjelenítése. A hagyomány ehhez a helyhez (Utolsó Vacsora terme) kapcsolja a Szentlélek kiáradásának eseményét is.

A megrendelő Majsai Mór elképzelése szerint az egyes szentélyeknek az eredeti megfelelő pontos másolatainak kellett lenniük. E kötöttségekben adódóan Molnár Farkas bauhaus-stílusa csak a központi tér, a kupola és a külső forma kialakításában érvényesülhetett.

Közben Mór atya nagy lendülettel fogott az anyagiak előteremtéséhez. Megalapította és kiadta a „Szentföld” című, havonta megjelenő újságot, mely években át az információ és a támogatásgyűjtés fontos eszköze volt.

[Folytatjuk]

A Szentsír őrei

637-ben Ómár kalifa elfoglalta Jeruzsálemet. Ettől kezdve Jézus szülőföldje a mohamedánok hatalma alatt állt. A kereszteshadjáratok nyomán a Szentföld egy időre (Jeruzsálemi királyság, 1099-1187) keresztény kézre került, de később a mohamedánok ismét visszahódították: az arabok, majd a törökök kezében volt egészen századunk elejéig.

Ómár kalifa csak azt tiltotta meg a keresztényeknek, hogy újabb keresztet állítsanak fel, új templomot építsenek, és hogy nyilvános körmenetet tartsanak. Később azonban egyre nehezebbé vált a szentföldi keresztények helyzete.

A Szentsír őrei a XIV. században

Szentföld c. lap, 1940. július

Mikor 1291-ben végleg eltávoztak a keresztésvitézek a Szentföldről, helyükbe léptek Szent Ferenc fiai. Csak Isten tudja, mennyi áldozattal, vérrel és szent „mesterkedéssel” sikerült nekik a Szent Helyeket megszerelniük és megtartaniuk, - jegyzi meg kedvesen P. Guzzo *Aranykönyvében*.

Végre 1333-ban Róbert nápolyi király és felesége Sanzia óriási összeg lefizetésével elérte, hogy Melek-en-Naser-Mohammed, egyiptomi szultán megengedte a ferenceseknek a letelepedést az Utolsó Vacsora terme mellett, a Szentsír mellett Jeruzsálemben és a születési bazilikában Betlehemben.

VI. Kelemen pápa *Gratias agimus* kezdetű bullájával megbízta a kisebb testvéreket (ferenceseket) őrizzék a fentjelzett Szent Helyeket és azokban végezzék az istentiszteleteket. Sanzia királyné saját költségén 12 ferencesnek és 3 világinak eltartását is vállalta, hogy ők ezekben a Szentélyekben ellássák az isteni szolgálatot. Ezek a szerzetesek pedig a *sion-hegyi gárdján* engedelmsége alatt fejték ki apostoli tevékenységüket. Tehát a Szentföldi Kusztódia 3 első zárdája Jeruzsálemben Sion-hegyén az Utolsó Vacsora terme mellett, a Szentsír mellett és Betlehemben volt.

Az első sionhegyi gárdján: *Quarini Rogér* (1310-1328, és 1333-1336) érdeme a Coenaculum [Utolsó Vacsora terme] megszerzése. Ő kapott engedélyt az egyiptomi szultántól, hogy szabadon lakhasson testvéreivel együtt Szentföld főbb Szentélyei mellett. Ő tárgyalt és ő épített ferences

zárdákat a Coenaculum és a Szentsír mellett és Betlehemben. Úgy látszik, neki köszönhető az a fermán [szultáni parancs], amely 1309. júl. 11-én kiváltságos helyzetet biztosított a kordás testvéreknek (ferencseknek) Szentföldön.

Sudheimi Ludolf 1336-ban zarándokolt el Szentföldre és följegyzésében a Szentsír-bazilikában működő ferencseket „kanonokoknak” nevezi, és azt mondja, hogy sok szabadsággal (kiváltsággal) rendelkeznek, és az egyes szertartások végzése közben ujjal mutatnak rá arra a helyre, ahol az az esemény történt, pl. mikor éneklük: Feltámadt, nincsen itt!

1358. ápr. 4-én Kairóban B. Montecorvinói Miklós, és Péter meg Ferenc ferencsek, továbbá *Tamás* nevű előkelő magyar lovag nyerte el a vértanúi koronát. Darabokra vagdosott testük felett a vértanúságukat követő éjjel mennyi fény ragyogott. Tamás, az előkelő magyar lovag az egyiptomi szultán legkedvesebb embere lett, megtagadta hitét. Mikor azonban Jeruzsálemben Montecorvinói Miklós atyával találkozott Sion-hegyén, megbánta tettét és elhatározta, hogy Kairóban nyilvánosan jóváteszi nagy bűnét. Vele ment a 3 ferences is és így ők is vértanúhalált szenvedtek.

1365-ben Lusignanói Péter kereszties hadjárat ürügye alatt kirabolta Alexandriát. Viszont a törökök bosszúból tömegesen gyilkolták le a ferencseket Egyiptomban, Palesztínában és Ciprus-szigetén.

1391-ben B. Szebenikói Miklós, Ariberti Deodatusz, Narbonnei Péter és Cuncói István ferencsek nov. 14-én hőiesen haltak meg Jézus hitéért az Omár-mecset terén: lefejeztette őket a kádi. A tömeg darabokra vagdalta testüket és el akarták égetni földi maradványaikat, de hiába gyújtották meg 3 ízben is a tüzet, nem fogott rajtuk. A csodát 12 ferences és 17 zarándok látta.

A XIV. század folyamán ezeket a Szent Helyeket szerezték meg a ferencsek: 1333-ban az Utolsó Vacsora termét (1524-ben újták ki őket belőle); a Szent Helyeket, amelyek a Szentsír bazilikájában vannak; az Úr Jézus Születésének Barlangját és bazilikáját és Szűz Mária mennybemenetelének [mennybevételének] helyét (sírját). Ebből 1757-ben újták ki őket.

1392-ben vették birtokukba a Getszemáni-barlangot Jeruzsálemben és Szent Nikodémus szentélyét Ramleh városában.

[P. Majsai Mór]

A GYÖNGY SZÜLETÉSE

Egyszer összegyülekeztek a nagy vizek mélyének lakói, mert igen fájlalták, hogy birodalmukban örökös sötétség uralkodik, hogy a Nap fénye és világossága nem jut el hozzájuk. Elhatározták, hogy követeket küldenek maguk közül a felszínre, és majd azok lehozzák számukra a világosságot.

Először a halakra esett a választás, mivel ők a leggyorsabbak. Fel is úsztak a víz színére, s ahogy ezüstös testükkal kiugráltak a víz fölé, pikkelyeik szivárványosan csillámlottak. Jól megforgatták magukat a napsugárban, s mivel úgy találták, hogy majdnem olyan fényesen tündökölnek, mint a Nap, boldogan visszafordultak. Azt hitték, hogy lent a tenger mélyén ugyanúgy fognak csillogni, mint a víz felett. Lett is nagy szomorúság, mikor visszaértek, mert bizony semmi sem maradt meg a szivárványos ragyogásukból.

Útnak indultak hát a rákok, hogy szerencsét próbáljanak. Ha nem is voltak olyan gyorsak, mint a halak, fortélyos eszükről annál inkább ismerte őket mindenki. Ahogy a sekély vízbe értek és ott úszkáltak, észrevették, hogy a parti fövényben fénykristályok szikráznak és villódnak.

– A halak elveszítették ragyogásukat, mire visszaértek a tenger mélyére, de ha mi czekek a fénykristályokat magunkkal visszük, ezek bizonyosan világítani fognak a mélyben is – mondták a rákok, és ollójukkal alaposan belemarkoltak a tengerpart homokjába. De hogy, hogy nem, akárhogy is vigyáztak, a csillogó fénykristályokból semmi sem maradt az ollójukban, mire visszaértek. Így hát nekik sem sikerült fényt hozni a vizek mélyére.

Ettől aztán mindenkinek úgy elment a bátorsága, hogy se a leggyorsabbaknak, se a legeszesebbeknek nem sikerült, hogy több vállalkozó már nem is akadt. Nem volt mit tenni, bele kellett törődniük, hogy a tengerek mélye a sötétség birodalma marad. De a vágy a fény után mindannyiukban öröklődött nemzedékről nemzedékre.

Egy szép napon született egy fodros szélű kis kagyló. Ott élt és növekedett társaival együtt a tenger mélyén. Addig-addig hallgatta a régiek legendás fényhozó-kísérleteit, mígnem egyszer csak olthatatlan vágy ébredt szívében a világosság után. Úgy érezte, elpusztul, ha továbbra

is fény nélkül kell élnie, s elindult. S a kis, fodros szélű kagyló vágya oly erős volt, hogy más kagylókat is magával vonzott. Így történt, hogy többen is elindultak a nagy kalandra. Hullámok hátán sodródtak ezernyi baj és veszedelem között, míg végül kijutottak a nagy vizek szélére, az Óceán partjára.

– Milyen gyönyörű itt minden! – kiáltották. – Soha többé nem térünk vissza a mélység örökös éjszakájába!

De ahogy telt-múlt az idő, érezték, hogy szívük mélyén szomorúság rejtőzik a többiek miatt, akik továbbra is sötétben, fény nélkül kell, hogy éljenek a vizek mélyén. S egy nap így szólt a fodros szélű kis kagyló a társaihoz:

– Szívünk a fény és a viláosság után vágyakozott, s hosszú, kalandos út után megkaptuk, amit kívántunk: mérték nélkül zuhog ránk a Nap ragyogó fénye. Most mégsem tudok egészen boldog lenni, mert nem tudom elfelejteni a társakat, akik ott maradtak a sötétben. Úgy érzem, vissza kell térnünk hozzájuk, s ennek a ragyogásnak legalább egy morzsáját el kell juttatnunk a számukra.

– Igazad van – mondták a többiek –, a mi szívünk mélyén is szomorúság rejtőzik a többiek miatt. De hát azt hogy gondolod, hogy fényt vigyünk nekik, hiszen a régieknek sem sikerült, akármilyen gyorsak vagy eszesek voltak? Nekünk, akik se gyorsak nem vagyunk, sem eszesek, hogyan sikerülhetne?

– Emlékeztek, mit meséltek a rákok a fénykristályokról? – kérdezte a fodros szélű kis kagyló a többieket.

– Persze hogy emlékszünk – felelték a többiek. – De arra is emlékszünk, hogy mire visszaérték a tenger mélyére, egy se maradt az ollójukban, mind elvesztették.

– Nézzétek, mennyi hever körülöttünk ezekből a fénykristályokból! Én tudom a módját, hogy meg tudjuk őrizni. Tegyetek úgy, mint én! – szólt a fodros szélű kis kagyló, s benyelt egyet a fénykristályokból.

A többiek is mind sorban követték a példáját, azután útnak indultak, hogy visszatérjenek elhagyott hazájukba, vissza a vizek mélyének örökös éjszakájába. Am a benyelt fénykristály egyre jobban szúrta és gyötörte lágy bensejüket. Könnyeikkel vonták be, hogy enyhüljön a fájdalmuk. De a könnyek hamarosan megkövesedtek a fénykristálytól, s még nagyobb lett a gyötrelmük. Ekkor újra könnybevonták, s aztán megint újra, hosszú vándorlásuk során, mfgnem visszaérték a vizek mélyének éjszakájába. S

láss csudát: a halak, a rákok, a kagylók s minden más élőlény, mely a mélységben lakott, ámulva gyűlt köréjük: kagylóhéjuk körül titokzatos fény derengett! Ünnepeleik őket és faggatták, hogy miként sikerült nekik a csoda, hogy hogyan sikerült megőrizniük a fényt, s ők kitárták héjukat, s megmutatták gyötrelmük és fájdalmaik könnyeinek szülőltjét, a gyöngyöt, melynek titokzatosan derengő fénye kisugárzott kagylóhéjuk alól. S az idők folyamán, ahelyett, hogy fényük megfogyatkozott volna, nőttön-nőtt a világosság körülöttük.

És azóta nincs többé örökös éjszaka a tengerek mélyén se, mert minél nagyobb a kagylók fájdalma, annál nagyobbra növekszik bennük könnyeik gyümölcse, a gyöngy, s annál több fényt árasztanak maguk körül.

[AZ ARANYVIRÁG
Mesék kicsiknek és nagyoknak
Agapé, 1991]

Ajándékozzunk Szentírást a külföldi magyar fiataloknak!

Amikor a magyar ifjúság találkozik a Szentatyával, több ezer külföldi (székely, csángó, felvidéki, kárpátaljai, délvidéki) fiatal is ott lesz közöttük augusztus 19-én a Népstadlonban, hogy lássa és köszöntse a pápát.

Amíg közösen ünnepeelve várjuk a Szentatyát, a Szent Jeromos Bibliatársulat megajándékozza ezeket a külföldi magyar fiatalokat: a magyar katolikus egyház szeretetének jeleként kioszt közöttük 1000 db. Újszövetségi szentírást.

Szeretnénk, ha jutna egy Szentírás minden jelenlévő külföldi fiatal testvérünknek, - ehhez azonban a Bibliatársulat anyagi lehetőségei nem elegendőek.

Aki ehhez a testvéri ajándékozáshoz hozzá tud járulni, erre szánt adományát küldje el a Szentírás Alapítvány számlájára (MNB 218-98299 OTP 510-046528-1 szám, vagy közönséges postautalványon: OTP Kö-röndi Körzeti Fiók, 1378 Bp.Pf.14; 218-98299 510-046528-1. Kérjük jelezni az összeg rendeltetését. Befizetési csekket készséggel küldünk. Az adomány az adóalapból levonható.)

Társulatunk, Tevékenységünk

Az elmúlt hónapokra visszatekintve örömmel állapíthatjuk meg, hogy Társulatunk - a szűkös lehetőségek, a folyamatosan jelentkező nehézségek ellenére - igen eredményesen működik, és tevékeny részt vállal a magyar egyház megújulásában.

Végre megkaptuk a kivitelezőtől azt a 74,000 Újszövetséget, amelyet a bizalmukat Társulatunkba helyező megrendelők előre kifizettek. Örömrökre szolgál, hogy ezt a nagyszámú Szentírást mi oszthattuk szét az egész ország területén, igen kedvezményes áron. Sajnos a további, szabad példányokat mindeztideig hiába vártuk a Szent Gellért Kiadótól (jóllehet ők hónapok óta árúsítják), így jelenleg még nem tudjuk teljesíteni a hozzánk érkező igényeket.

Természetesen ez a közkedvelt Újszövetség a továbbiakban is, folyamatosan kapható lesz (készül az új kiadás, szeptemberre várható), de sajnos már nem ennyire előnyös áron.

Társulatunk bekapcsolódott a pápalátogatás előkészítésébe. Elsősorban a Szentatya és a magyar ifjúság augusztus 19-i találkozásának szervezését segítjük szórólapokkal, nagyobb összegű kölcsönnel. Ezt az ünnepet Társulatunk szeretné szebbé és emlékezetesebbé tenni a külföldről érkező magyar fiatalok számára azzal, hogy a találkozó délutánján a Népstadionban kiosztunk közöttük 1000 db. Újszövetséget.

Rövidesen megalakul a Szent Jeromos Bibliatársulat Bibliafordító Bizottsága. Ez a biblikus szakemberekből álló bizottság a Magyar Püspöki Kar határozata alapján nagyszerű vállalkozásba kezd: elkészítjük az első magyar katolikus teljes bibliafordítást a Biblia eredeti szövegei alapján. Ez a munka, mellyel régi mulasztást pótolunk, rendkívül jelentős, mert egy új, megbízható fordítás évtizedeken át meghatározza igehirdetésünket és keresztyén életünket, és alapjául szolgálhat a már szintén nagyon időszerű magyar ökumenikus szentíráskiadásnak is.

Társulatunk megkezdte a Katolikus Népfiskolák Szövetségével hosszútávra tervezett együttműködését is. Ennek első lépéseként igyekszünk hozzájárulni a Szövetség kéthetente megjelenő lapjának, a „Mozdul a Föld” c. újságnak a népszerűsítéséhez és terjesztéséhez. Az újság egyik számát megkapja minden olvasónk: reméljük, hogy ha megismerik, meg is kedvelik, és a jövőben is olvasni fogják.

Társulatunk

A „Mozdul a Föld” viszont készséggel vállalta, hogy rendszeresen közli a Szent Jeromos Bibliatársulat hirdetéseit, híradásait, és minden egyéb hasznos írást a Bibliával, a biblikus apostolkodással kapcsolatban.

A KAIROSZ Katolikus Kiadványterjesztő Egyesület által, Társulatunk közreműködésével kiadott Kis Bibliai Atlaszt tagjainknak és terjesztőinknek továbbra is az eddigi kedvezménnyel tudjuk adni. - Rövidesen megjelenik „Az Aranyvirág” Mesék Kicsiknek és Nagyoknak c. gyűjtemény, amelyet minden érdeklődőnek jó szívvel ajánlunk. - Szentírási szöveggel új képeslapokat és könyvjelzőket adtunk ki; nagyobb tételben kedvezményesen (7.50 ill. 4.- Ft-ért) kaphatók. - Elkezdtük a Stuttgarti Kis Kommentár köteteinek fordítását; igyekszünk az első köteteket minél előbb megjelentetni.

Bizalommal kérjük Tagjainkat és Olvasóinkat, ismertessék meg és népszerűsítsék Társulatunkat, Társulatunk munkáját és a Jeromos füzeteket minél szélesebb körben (szórólapokat, mutatványszámokat, befizetési csekket készséggel küldünk).

* * *

Tagságunk egy kis csoportja a nyáron is rendszeresen megtartja a közös imaórát [páratlan pénteken du. 5-6-ig, Bp. VIII., Mária u.20], hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imába foglalja minden egyes társulati Tagunk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. - A közös ima erejét Társulatunk életében kézzelfoghatóan tapasztaljuk. Az alakulás óta eltelt másfél év alatt óvatos reményeinket messze túlhaladva sok segítséget kaptunk, és sok mindent tehettünk a Szentírás-központú keresztény élet terjedése, fejlődése érdekében.

* * *

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk tagjai és Füzetünk olvasói részéről levelek, javaslatok, kritikák, kétkézi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában - igen nagy örömmel tölt el, és szívesen szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében szívből megköszönni.

Tarjányi Béla

A j á n l a t u n k

Újszövetségi szentírás (Békés-Dalos)	95.- Ft
Újszövetségi szentírás német nyelven	100.- Ft
Mt, Lk evangéliuma 7,5x9,5 cm (SzIT. szövege)	30.- Ft
Opálény-Balázs: Újszövetségi szövegmutató szótár (Hasznos segédeszköz szentírási szavak, kifejezések előfordulási helyeinek kikereséséhez.)	400.- Ft
Az aranyvirág	megj. előtt
Jeromos füzetek 1–4. szám	46.-/db
Képeslapok szentírási idézetekkel (lev.lap 5 féle)	9,5 Ft
(könyvjelző 4 féle)	5,5 Ft
Die goldene Blume (mesék német nyelven)	50.- Ft
Találkozások (bibliaórák)	100.- Ft
Csodák (bibliaórák)	100.- Ft
J.Vanier, Jézussal járok (J. élete gyermekeknek)	74.- Ft
LOGOSZ (bibliai társasjáték 6 éves kortól)	499.- Ft
Kis Bibliai Atlasz	248.- Ft

A fenti kiadványok megvásárolhatók
és megrendelhetők a Bibliaközpontban:

Szent Jeromos Bibliaközpont
1084 B u d a p e s t
Déri Miksa u. 6. sz. II/1
(Nyitva: szerdán 10-18-ig)

Tervezett kiadványaink:

Újszövetségi **kommentársorozat**

Mócsy Imre SJ, **Mi a Biblia?**

Teremtés könyve (bibliaórák)

Jób könyve (bibliaórák)

Példabeszédek (bibliaórák, utánnomás)

A szarvas kiáltása

[Részlet]

*Megszólalok ma
a menny erejével,
a nap ragyogásával,
a hold fényével,
a tűz világosságával,
a villám sebességével,
a szél zúgásával,
a tenger mélységével,
a föld szilárdságával,
a szikla keménységével.*

*Megszólalok ma
Isten által, ki vezessen,
Isten hatalma egyenesen tartson,
Isten bölcsessége vezéreljen,
Isten szeme nézzen helyettem,
Isten füle halljon helyettem,
Isten szava szóljon helyettem.*

[Szent Patrik himnusza
Ismeretlen költő, VI. sz.
Fordította Weöres Sándor]